

ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՈՐՈՇՈՒՄ N 18/2026/Վ/Վ

ՎԱՐՔԱԳԾԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐԻ ԱՌԵՐԵՎՈՒՅԹ ԽԱԽՏՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԱՐՈՒՅԹԻ ՀԱՐՈՒՑՈՒՄԸ ՄԵՐԺԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ք. Երևան

17 հուլիսի 2026 թվական

Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովը, կազմով՝ Մարիամ Գալստյանի (նիստը նախագահող), Արամայիս Փաշինյանի, Արմեն Մարուխյանի և Եփրեմ Կարապետյանի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով), ուսումնասիրելով 2026 թվականի հուլիսի 14-ին Հանձնաժողով մուտքագրված՝ քաղաքացի Սեմյոն Բաբայանի (այսուհետ՝ Դիմումատու) դիմումը (այսուհետ՝ Դիմում)՝ ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի կողմից վարքագծի կանոնների առերևույթ խախտում թույլ տալու վերաբերյալ.

ՊԱՐԶԵՑ

1. Ըստ դիմումներով ներկայացված տեղեկատվության՝

1.1 Դիմումի համաձայն՝ ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի կողմից 2026 թվականի հունիսի 11-ին հնչեցվել է հայտարարություն առ այն, որ ընդդիմադիր ուժերի քվեների 100 տոկոսը եղել է զնված:

1.2 Դիմումով վկայակոչվել են «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի 28-րդ հոդվածը, որն, ըստ Դիմումատուի, պետական պաշտոնատար անձին պարտավորեցնում է ցուցաբերել քաղաքական զսպվածություն, պահպանել վարքագծի կանոնները, հարգել քաղաքացիների պատիվն ու արժանապատվությունը, զերծ մնալ անհիմն մեղադրանքներից, ինչպես նաև «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքի 23-րդ հոդվածը, որով սահմանվում են Հանձնաժողովի գործառույթները:

1.3 Դիմումներով ներկայացվել են հետևյալ պահանջները՝

1.3.1 Ընդունել սույն բողոքը վարույթ,

1.3.2 ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի՝ 2026 թվականի հունիսի 11-ի հայտարարության հիման վրա հարուցել վարույթ՝ վարքագծի (էթիկայի) կանոնների խախտման փաստով,

1.3.3 Կայացնել պաշտոնական եզրակացություն ՀՀ վարչապետի կողմից էթիկայի կանոնների խախտման առկայության վերաբերյալ:

2. Դիմումների ուսումնասիրության արդյունքում վեր հանված փաստական հանգամանքները, կիրառելի օրենսդրական կարգավորումները և դրանց հիմքով վարույթի հարուցումը մերժելու հիմնավորումները

2.1 Հանրապետության նախագահի՝ 2021 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ ՆՀ-200-Ա հրամանագրով Նիկոլ Փաշինյանը նշանակվել է ՀՀ վարչապետ և պաշտոնավարում է մինչ օրս:

2.2 Դիմումով չի ներկայացվել զանգվածային լրատվության միջոցների որևէ առանձին հրապարակում (հրապարակման հղում), ուստի Դիմումի առարկայի վերհանման նպատակով ուսումնասիրվել է վկայակոչված օրը՝ 2026 թվականի հունիսի 11-ին ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի ճեպագրույցը¹ (այսուհետ՝ ճեպագրույց), որի ուսումնասիրությամբ Հանձնաժողովն արձանագրում է հետևյալը.

2.2.1 Ճեպագրույցի ժամանակ լրագրողը Նիկոլ Փաշինյանին ուղղել է հետևյալ հարցը. «Պարոն Փաշինյան, հարցս էլի ընտրությունների արդյունքներին է վերաբերում: Փաստորեն, վերահաշվարկի արդյունքում, ամեն դեպքում, այս պահի դրությամբ, կարծես պատկերը փոխվում է: Ինչպես հայտնում են՝ «Բարգավաճ Հայաստանը» կարծես մտնում է խորհրդարան: Հիմա, այս ամենից դատելով, կարո՞ղ ենք եզրակացնել և ընդունու՞մ եք, որ, ամեն դեպքում, այնպիսի խախտումներ կամ, ինչպես կուզեք, թերություններ են հա՞ղել, որի արդյունքում մի խոշոր ուժ, հա՞, որ պետք է մտներ խորհրդարան, չի մտնում: Սա փաստում է տեղի ունեցած, կամ թերացում է կամ խախտումների մասին: Տեղեկություններ մամուլում հրապարակվեց, նաև Ձեր նախկին թիմակիցը, էսպես, հարցազրույց էր տվել, ասեց, որ Դուք ընտրություններից առաջ փորձել էք ընդդիմադիրներին, այսպես, առաջարկ ներկայացնել՝ գործարքի գնան: Կա՞ նման բան, թե՞ ոչ: Ինչպե՞ս կմեկնաբանեք: Եղե՞լ է առաջարկ, թե՞ ոչ: Եվ մի հարց էլ. տեղեկություն կա, որ ընտրություններից հետո Ձեր առաջին այցը նախատեսվում է Ռուսաստանի Դաշնություն: Սրա հետ կապված ինչ-որ պայմանավորվածություն կա՞, թե՞ ոչ: Եթե այո, ի՞նչ օրակարգով»:

Ի պատասխան՝ Ն.Փաշինյանը նշել է. *«Ընդհանրապես, եղ որ ասում են՝ առաջարկել են գործարք, թող ասեն՝ ով ում, ով ում»:*

¹ Վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի ճեպագրույցը, «Առաջին» լրատվական ալիք, 11.06.2026 թ., <https://www.youtube.com/watch?v=Gdur8ZwQnQ4>

Լրագրողն արձագանքել է. «Գազիկ Ծառուկյանին է... (շարունակությունը լսելի չէ)»:

Ն.Փաշինյանը պատասխանել է՝ «Գազիկ Ծառուկյանին, ասենք, որ գործարք առաջարկենք, ծնկաչոք էդ գործարքին ընդառաջ կգար: Այսինքն՝ Գազիկ Ծառուկյանը ամբողջ կյանքում, բացի գործարքից ոչ... Հայաստանում իրան գործարք առաջարկող չի եղել, դրա համար որբի նման ընգել ա աշխարհե աշխարհ, տարբեր տեղերում գործարք ա բան արել, փնտրել, գտել, հետո պարզվել ա՝ ընդամենը իրան բան են արել, հավաքագրել են, ինքը դրանից տեղյակ էլ չի: Այսինքն՝ ո՞վ ա ում գործարք առաջարկել, Իսկ Գազիկ Ծառուկյանին... Գազիկ Ծառուկյանը կխնդրի, որ ես գործարք... ստոյկա կտա Գազիկ Ծառուկյանը... Գազիկ Ծառուկյանը ստոյկա կտա, որ ես գործարք առաջարկեմ իրան: Էդ ինչի՞ մասին ա խոսքը: Ինչ վերաբերումա խախտումներին, ուրեմն ես գիտեմ մի բան, «Քաղաքացիական պայմանագիրը» ստացել ա 100%-ով օրգանիկ քվե, էն մյուս ուժերը ստացել են 100%-ով ընտրակաշառքով քվե, առնվազն մինչև էն շեմը, որը պետք ա... Կարող ա իրանց տնեցիներին փող չեն տվել, չնայած էդ էլ եմ կասկածում, կարծում եմ դե իրանց տնեցիները փողի... Նույնիսկ զավակներին մեծ բան էր, չէ՞, բաժնետերեր... Բաժնեմասեր ընտրություններից առաջ փոխանցվեց, թերևս մտավախություն ունենալով՝ նրանք կքվեարկեն, թե չեն քվեարկի: Առանց փողի նրանց օգտին ոչ մեկ չի քվեարկել, ոչ մեկ, բացարձակապես ոչ մեկ: Նրանք շեմ... Խախտումներ, այո, եղել են, որոնք ազդել են ընտրությունների արդյունքների վրա, որովհետև էդ իրեք ուժը ընտրությունների, խորհրդարան մտնելու շեմը պետք ա չհաղթահարեն: Հիմա էլ քննարկում են, ասում են՝ մանդատները վերցնենք, թե՞ չվերցնենք: Անկեղծ ասած, եթե չվերցնեն, գոնե 100% լեգիտիմ խորհրդարան կունենանք: Թե չէ, ըստենց ստիպված ենք լինելու տեսնել խորհրդարանի ամբիոններին փողի կալոդներ փռած, որոնք որևէ, որևէ այլ քաղաքական արժեք չունեն»:

Լրագրողը պատասխանում է. «Պարոն Փաշինյան, ստացվում է, որ վիրավորում եք ընտրակաշառքի մեջ... Վիրավորում եք բոլոր էն քաղաքացիներին, ովքեր ընդդիմադիր հայացքներ ունեն... և այլ ուժեր են ընտրել և Ռուսաստան այցի հետ կապված հարցը»:

Ն.Փաշինյանը պատասխանում է. «Իրանք կարող են արտահայտվել էդ առումով, բայց էլի եմ ասում՝ նրանք չեն ստացել, նրանք չեն անցել շեմը, նրանք անցել են փողի շեմը: Եվ էլի եմ ասում՝ մեր դատաիրավական համակարգը պետք ա պատասխան տա: Եվ ես չեմ պատկերացնում... Էս ընտրություններում ընտրակաշառքի մեջ բռնված ցանկացած ոք մինչև հաջորդ ընտրությունների արդյունքները ամփոփելը պտի բանտում ըլնի: Եթե ոչ, ուրեմն դատաիրավական համակարգը գործում ա ընդդեմ պետության, և պետությունը պետք ա արձագանքի: Սա շատ հստակ ա: Որևէ մեկը, որ բռնվել ա ընտրա... 2031 թվականի ընտրությունների պաշտոնական ամփոփման օրը պտի լինի բանտում: Եթե ոչ, ուրեմն

դատախիշավական համակարգը գործում և Հայաստանի Հանրապետության դեմ, ու Հայաստանի Հանրապետությունը պտի միջոցներ ձեռնարկի էդ մաֆիան արմատախիշ անելու ուղղությամբ, որովհետև պտի պատասխան տան: Ի՞նչ և նշանակում, ասենք, բռնել արդարացնել Գագիկ Ծառուկյանին ընտրակաշառքի գործով: Որնէ մեկը ուզում և ասի՝ որնէ մեկը Գագիկ Ծառուկյանին ձրի բռնել և արդարացրել և: Էս ինչ, ընդհանրապես, ձև և »:

Լրագրողն արձագանքում է (լսելի չէ):

Ն.Փաշինյանը պատասխանում է. «Բա ձրի՞ և արել (լրագրողի արձագանքը լսելի չէ) Ես համակարգին եմ մեղադրում կոռուսպացված լինելու մեջ, կոռուսպացված լինելու մեջ: Այո՛, կոռուսպացվածները ցանկացած հարց էսօր կարան լուծեն դատական համակարգում, ցանկացած հարց»:

2.3 «Հանրային ծառայության մասին» օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն.

«3. Պետական պաշտոնները դասակարգվում են տեսակների՝ քաղաքական, վարչական, ինքնավար և հայեցողական»:

2.4 Օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն.

«2. Պետական քաղաքական պաշտոններն են (...) վարչապետի (...) պաշտոնները, (...) »:

2.5 Օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն.

«1. Պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց՝ սույն օրենքով սահմանված վարքագծի սկզբունքներից բխող վարքագծի կանոնները սահմանվում են Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի ընդունած վարքագծի կանոնադրքով:

(...)

3. Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձինք և հանրային ծառայողները պարտավոր են պահպանել սույն օրենքով սահմանված վարքագծի սկզբունքները և դրանցից բխող վարքագծի կանոնները:

(...)»:

2.6 «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝

«1. Հանձնաժողովը՝

1) քննում և լուծում է (...) պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան

համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնների խախտումների և շահերի բախման դեպքերի վերաբերյալ դիմումներ: (...):»:

2.7 «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքի 27-րդ հոդվածի համաձայն.

«1. Վարույթ կարող է հարուցվել՝

1) յուրաքանչյուր անձի (անձանց) գրավոր դիմումի հիման վրա, իսկ քննչական մարմինների ղեկավարների և նրանց տեղակալների դեպքում՝ նաև Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի դիմումի հիման վրա.

(...):

2. Հանձնաժողովը (...) պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց կողմից վարքագծի կանոնների առերևույթ խախտումների, բացառությամբ նվերներ ընդունելու սահմանափակումներին առնչվող խախտումների, կամ շահերի բախման առերևույթ դեպքերի առկայության պարագայում հարուցում է համապատասխան վարույթ: Սույն մասի փակագծերում նշված բացառությունը չի տարածվում քննչական մարմինների ղեկավարների, նրանց տեղակալների և գլխավոր դատախազի տեղակալների վրա:

(...):»:

2.8 «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքի 30-րդ հոդվածի համաձայն.

«1. Դիմումը վերադարձնելու կամ վարույթի հարուցումը մերժելու մասին Հանձնաժողովն ընդունում է որոշում դիմումն ստանալուց հետո՝ հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

(...)

3. Հանձնաժողովը մերժում է վարույթի հարուցումը, եթե՝

1) դիմումի ուսումնասիրության արդյունքում պարզվում է, որ առկա չեն վարույթ հարուցելու հիմքեր.

2) դիմումում բարձրացված հարցերը դուրս են Հանձնաժողովի իրավասությունից.

3) սույն օրենքի 27-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված դեպքում դիմումը ներկայացրել է ոչ շահագրգիռ անձը.

4) նույն անձի վերաբերյալ նույն հիմքով առկա է Հանձնաժողովի եզրակացություն:

4. Սույն հոդվածով նախատեսված որոշումները եռօրյա ժամկետում ուղարկվում են դիմողին:»:

2.9 Հանձնաժողովի՝ 2024 թվականի փետրվարի 6-ի «Պետական պաշտոն զբաղեցնող անձանց (բացառությամբ պատգամավորի, դատավորի, Բարձրագույն դատական խորհրդի անդամի, դատախազի, քննիչի), համայնքների ղեկավարների, նրանց տեղակալների, Երևան համայնքի վարչական շրջանների ղեկավարների, նրանց տեղակալների պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագիրքը սահմանելու մասին» N 02-Ն որոշմամբ ընդունվել և 2024 թվականի ապրիլի 1-ից ուժի մեջ է մտել համապատասխան կանոնագիրքը (այսուհետ՝ Կանոնագիրք):

2.10 Կանոնագրքի 1-ին կետի համաձայն.

«1. (...) կանոնագիրքը վարքագծի կանոնների ամբողջությունն է, որով պետք է առաջնորդվեն հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձինք:»:

2.11 Կանոնագրքի 36-րդ կետի համաձայն.

«36. Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձը պարտավոր է ի պաշտոնն հանդես գալիս՝ ցանկացած իրավիճակում, ցուցաբերել բարեկրթություն, քաղաքավարություն, նրբանկատություն, զսպվածություն:»:

2.12 Կանոնագրքի 37-րդ կետի համաձայն.

«37. Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձը պարտավոր է հարգել վերադասի, անմիջական ղեկավարի (առկայության դեպքում), այլ հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց, հանրային ծառայողների և այլ աշխատողների, ինչպես նաև այլոց պատիվն ու արժանապատվությունը:»:

Դիմումի համաձայն՝ ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանն իր վարքագծով խախտել է Կանոնագրքի նորմերը: Մասնավորապես, Դիմումով վկայակոչվել է Օրենքի 28-րդ հոդվածը, որն, ըստ Դիմումատուի, պարտավորեցնում է ցուցաբերել քաղաքական զսպվածություն, պահպանել վարքագծի կանոնները, հարգել քաղաքացիների պատիվն ու արժանապատվությունը, ինչպես նաև զերծ մնալ անհիմն մեղադրանքներից:

Վերոգրյալից ելնելով՝ Հանձնաժողովն անհրաժեշտ է համարում դիտարկել Ն.Փաշինյանի վարքագծի համապատասխանությունը Կանոնագրքի 36-րդ և 37-րդ կետերին, որոնցով սահմանվում է հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց պարտականությունը՝ ցուցաբերելու բարեկրթություն, հարգալիրություն, քաղաքավարություն, նրբանկատություն, զսպվածություն, ինչպես նաև հարգելու այլոց պատիվը և արժանապատվությունը:

Հանձնաժողովը, նախ և առաջ, հարկ է համարում արձանագրել, որ Դիմումատուի կողմից 2026 թվականի հունիսի 19-ին Հանձնաժողով են ներկայացվել նույնաբովանդակ դիմումներ՝ ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի կողմից վարքագծի կանոնների առերևույթ խախտում թույլ տալու վերաբերյալ, որոնց հիմքում դրվել էր ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի մեկ այլ հայտարարություն առ այն, որ ընդդիմադիր կուսակցությունների ստացած ձայների 70 տոկոսը ընտրակաշառքով ստացված ձայներ են:

Մասնավորապես, Հանձնաժողովը, նշված դիմումների ուսումնասիրությամբ արձանագրել էր, որ սույն թվականի հունիսի 17-ին, պատասխանելով խորհրդարանական ընտրությունների նշանակության վերաբերյալ Ազգային ժողովի պատգամավոր Հ. Գրիգորյանի հարցին, ՀՀ վարչապետ Ն.Փաշինյանը, ի թիվս այլնի, նշել էր, որ պետք է կատարվի ընտրություն՝ կամ հեղափոխությունը նորից թափ պիտի ստանա, կամ հակահեղափոխությունը հաղթի, այնուհետև հայտնել էր՝ իրենք այնքան ինստիտուցիոնալ կարողություն ունեն, որ ընտրակաշառքների մի 10 տոկոսը տեսանելի են դարձրել՝ դրանով իսկ ակնարկելով, որ գործնականում բաժանված ընտրակաշառքի չափը և ծավալները, իր գնահատմամբ, շատ ավելին են, քան բացահայտվել է իրավապահ մարմինների կողմից: Ն.Փաշինյանը նաև հայտնել էր, որ առկա են ձայնագրություններ, որոնցում երևում է, որ կան ՀՀ քաղաքացիներ, որոնք հրաժարվել են ընտրակաշառք ստանալուց, այնուհետև նշել, որ «աչքաչափով էլ ա երևում, որ եղ եռագլուխ կուսակցությունների ստացած ձայների 70 տոկոսը փողով ստացած ձայներ են»: Ապա, դիմումներով ներկայացված տեսանյութում լրագրողը ՀՀ վարչապետին հարց է ուղղում վերոնշյալ խոսքերի մասին՝ հարցնելով, արդյոք Ն.Փաշինյանը պատրաստվում է «բանտերը լցնել» այն 500.000 մարդու 70 տոկոսին, որը, ըստ Ն.Փաշինյանի, ընտրակաշառք է ստացել: Նշված հարցին պատասխանելով՝ Ն.Փաշինյանը նշել էր, որ առկա են ընտրակաշառքի առթիվ նախաձեռնված քրեական վարույթներ, արտահայտել իր դժգոհությունն առ այն, որ 2021 թվականից հետո ընտրակաշառքի հիմքով նախաձեռնված վարույթներով մեղադրյալներից ոչ մեկն այս պահի դրությամբ ազատությունից զրկված չէ: Ն.Փաշինյանը նաև նշել էր, որ եղել են վստահելի սոցիոլոգիական հարցումներ, որոնցից պետք է ընտրակաշառքի համակարգն էքստրապոլացնել և հայտնել, որ իր եզրակացությունը (70 տոկոսի հետ կապված) այդտեղից է: Այնուհետև, լրագրողի հարցին առ այն՝ արդյոք մարդիկ ՀՀ վարչապետից դժգոհ չեն, որ միայն ընտրակաշառքով են քվեարկել, Ն.Փաշինյանն արձագանքել է՝ նշելով, որ դժգոհ են, իհարկե, սակայն 70 տոկոսը քվեարկել է ընտրակաշառքով:

Վերոգրյալից ելնելով՝ Հանձնաժողովը Որոշմամբ ընդգծել էր, որ, ըստ Ն.Փաշինյանի ներկայացրած պարզաբանման, նա եզրակացրել է, որ ընտրություններին երեք ընդդիմադիր քաղաքական ուժերի օգտին քվեարկած անձանց 70 տոկոսն ընտրակաշառք է ստացել՝ հիմնվելով, իր գնահատմամբ, վստահելի նախընտրական սոցիոլոգիական հարցումների և ընտրությունների արդյունքների միջև տարբերությունների վրա, ինչպես նաև այն հանգամանքի վրա, որ առկա են ընտրակաշառք ստանալու և տալու առթիվ նախաձեռնված քրեական վարույթներ (...): Հանձնաժողովն, ըստ այդմ, արձանագրել էր, որ Ն.Փաշինյանի կողմից հնչեցված արտահայտություններն ունեցել են փաստական հենք, այսինքն՝ Ն.Փաշինյանի գնահատմամբ, դրանց հիմքում ընկած են եղել որոշակի փաստեր, որոնց հիման վրա նա

կատարել է գնահատողական արտահայտություններ՝ նշելով, որ որոշակի քաղաքական ուժերի օգտին քվեարկած անձանց 70 տոկոսն ընտրակաշառք է վերցրել:

Քննարկվող որոշմամբ Հանձնաժողովը նաև արձանագրել էր, որ Ն.Փաշինյանի հնչեցրած խոսքերը կատարվել էին հանրային հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի՝ ընտրությունների արդյունքների, նախընտրական շրջանում ենթադրյալ իրավախախտումների, ՀՀ սահմանադրական կարգի, մի շարք նախկին պաշտոնատար անձանց և քաղաքական գործիչների՝ իրավական պատասխանատվության ենթարկվելու և այլ հարցերի վերաբերյալ:

Հանձնաժողովն ընդգծել էր, որ հանրային հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի շուրջ բանավեճի շրջանակներում կարծիքի արտահայտման ազատության սահմաններն առավել լայն են, ուստի դրա շրջանակներում քննադատական արտահայտությունները բարեկրթության և հարգալիության սկզբունքին հակասող կարող են համարվել միայն խիստ անձնական վիրավորանք պարունակելու, գոեհիկ բնույթ ունենալու, հակառակորդի խոսքերին խիստ ոչ համաչափ վիրավորական բնույթ պարունակելու, անհարկի, չփաստարկված, քննադատական խոսքին լրացուցիչ իմաստային կամ ոճական իմաստ չհաղորդող վիրավորանքներ պարունակող խոսքի պարագայում: Հանձնաժողովը, անդրադառնալով խնդրո առարկա իրավիճակին կարծիքի ազատության իրավունքի սահմաններում և գնահատելով ՀՀ վարչապետի խոսքի իրավաչափությունը՝ 2026 թվականի հունիսի 26-ին ընդունել էր վարքագծի կանոնների առերևույթ խախտման վերաբերյալ վարույթի հարուցումը մերժելու մասին N 17/2026/Վ/Վ որոշումը:

Հարկ է ընդգծել, որ թեև Դիմումով նկարագրված իրավիճակում ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի կողմից քննարկվող արտահայտությունը չի կատարվել անմիջականորեն քաղաքական բանավեճի շրջանակում, այդուհանդերձ, Ճեպագրույցի ընթացքում վարչապետը, պատասխանելով ընտրական հնարավոր խախտումների վերաբերյալ լրագրողի հարցին, ըստ էության, երկրորդել է իր կողմից ավելի վաղ կատարված գնահատականները և հանդես եկել գրեթե նույնական արտահայտությամբ՝ կիրառելով լրացուցիչ չափազանցություններ:

Հանձնաժողովն իր N 17/2026/Վ-վ որոշմամբ քննարկելով խոսքի ազատության և կարծիքի արտահայտման ազատության սահմանները՝ նշել էր հետևյալը.

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի իր կարծիքն ազատ արտահայտելու իրավունք: Այս իրավունքը ներառում է սեփական կարծիք ունենալու, ինչպես նաև առանց պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջամտության և անկախ պետական սահմաններից՝ տեղեկատվության որևէ միջոցով տեղեկություններ ու գաղափարներ փնտրելու, ստանալու և տարածելու ազատությունը:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *կարծիքի արտահայտման ազատությունը կարող է սահմանափակվել միայն օրենքով՝ պետական անվտանգության, հասարակական կարգի, առողջության և բարոյականության կամ այլոց պատվի ու բարի համբավի և այլ հիմնական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության նպատակով*:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Եվրոպական կոնվենցիա) 10-րդ հոդվածի համաձայն.

«1. Յուրաքանչյուր ոք ունի ազատորեն արտահայտվելու իրավունք: Այս իրավունքը ներառում է սեփական կարծիք ունենալու, տեղեկություններ և գաղափարներ ստանալու և տարածելու ազատությունը՝ առանց պետական մարմինների միջամտության և անկախ սահմաններից: (...)

2. Այս ազատությունների իրականացումը, քանի որ այն կապված է պարտավորությունների և պատասխանատվության հետ, կարող է պայմանավորվել այնպիսի ձևականություններով, պայմաններով, սահմանափակումներով կամ պատժամիջոցներով, որոնք նախատեսված են օրենքով և անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում՝ ի շահ պետական անվտանգության, տարածքային ամբողջականության կամ հասարակության անվտանգության, անկարգությունները կամ հանցագործությունները կանխելու, առողջությունը կամ բարոյականությունը, ինչպես և այլ անձանց հեղինակությունը կամ իրավունքները պաշտպանելու, խորհրդապահական պայմաններով ստացված տեղեկատվության բացահայտումը կանխելու կամ արդարադատության հեղինակությունն ու անաչառությունը պահպանելու նպատակով»:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (այսուհետ՝ Եվրոպական դատարան) կայուն նախադեպային իրավունքի համաձայն՝ արտահայտման ազատությունը ժողովրդավարական հասարակության էական հիմքերից և դրա զարգացման հիմնական նախապայմաններից մեկն է: Արտահայտման ազատությունը կիրառելի է ոչ միայն այնպիսի «տեղեկության» կամ «գաղափարների» նկատմամբ, որոնք բարենպաստ կերպով են ընդունվում կամ դիտարկվում են որպես ոչ վիրավորական կամ արժանանում են անտարբերության, այլ նաև այնպիսի «տեղեկության» կամ «գաղափարների» նկատմամբ, որոնք վիրավորում, ապշեցնում կամ անհանգստացնում են: Այսպիսին են բազմակարծության, հանդուրժողականության և լայնախոհության պահանջները, առանց որոնց չի կարող լինել «ժողովրդավարական հասարակություն»:

Եվրոպական դատարանը նշել է, որ արտահայտման ազատությունը ենթակա է բացառությունների, որոնք, սակայն, պետք է խիստ կերպով մեկնաբանվեն և նման սահմանափակումների անհրաժեշտությունը պետք է համոզիչ կերպով հաստատվի:²

² Տես, օրինակ, Կաստելլս ընդդեմ Իսպանիայի (Castells v. Spain) գործով 1992 թվականի ապրիլի 23-ի վճիռը, դիմում no. 11798/85, § 42, Կարակսոնի և այլոք ընդդեմ Յունգարիայի (ՄԴ) (Karácsony and

Եվրոպական դատարանն ընդգծել է, որ Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ կետի ներքո քաղաքական խոսքի սահմանափակման հնարավորությունը հատկապես նեղ է:³ Ազատ քաղաքական բանավեճի խթանումը ժողովրդավարական հասարակության կարևոր տարրերից է, և Եվրոպական դատարանը գտնում է, որ նման բանավեճի շրջանակներում արտահայտման ազատությունը բարձրագույն մակարդակի կարևորություն ունի:⁴ Եվրոպական դատարանը նաև փաստել է, որ քաղաքական խոսքի կամ հանրային հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի վերաբերյալ քաղաքական բանավեճի իրավաչափ սահմանափակումների շրջանակը նեղ է:⁵ Քաղաքական խոսքի լայն սահմանափակումների կիրառումն, անկասկած, անդրադարձ կունենա տվյալ պետությունում արտահայտման ազատության նկատմամբ հարգանքի ընդհանուր մակարդակի վրա:⁶ Միաժամանակ, քաղաքական բանավեճի ազատությունն իր բնույթով բացարձակ չէ և կարող է ենթարկվել սահմանափակումների կամ դրա շրջանակներում հնչեցված տեղեկատվության կամ գաղափարների համար կարող են սահմանվել պատասխանատվության միջոցներ:⁷ Եվրոպական դատարանն ընդգծել է, որ հանրային հետաքրքրություն ներկայացնող (կամ հանրային շահին առնչվող) հարցերով քաղաքական բանավեճի մասնակցելիս անձինք **պետք է չանցնեն այլոց իրավունքների նկատմամբ հարգանքի որոշակի սահմաններ**: Միաժամանակ, նման դեպքերում **թույլատրելի է չափազանցության կամ անզամ սադրանքի որոշակի աստիճանը, այսինքն՝ իր արտահայտություններում անձը կարող է որոշ չափով անզայություն դրսևորել**:⁸

Եվրոպական դատարանը նաև բազմիցս նշել է, որ ժողովրդի ընտրած ներկայացուցիչների, քաղաքական կուսակցությունների և նրանց ակտիվ անդամների արտահայտման ազատությունը հատկապես կարևոր է:⁹

Others v. Hungary[GC]) գործով 2016 թվականի մայիսի 5-ի վճիռը, դիմումներ nos. 42461/13, 44357/13, §132, Իսկալն ընդդեմ Թուրքիայի (ՄՊ) (Incal v. Turkey[GC]) գործով 1998 թվականի հուլիսի 9-ի վճիռը, դիմում no. 22678/93, § 46

³ Տես, օրինակ, ՆԻՏ Ս.Ռ.Լ.-ն ընդդեմ Մոլդովայի Հանրապետության (ՄՊ) (NIT S.R.L. v. the Republic of Moldova [GC]) գործով 2022 թվականի ապրիլի 5-ի վճիռը, դիմում no. 28470/12, § 178

⁴ Տես, օրինակ, Ֆելդեկն ընդդեմ Սլովակիայի (Feldek v. Slovakia) գործով 2001 թվականի հուլիսի 12-ի վճիռը, դիմում no. 29032/95, § 83

⁵ Տես, օրինակ, Լոմբարդոն և այլոք ընդդեմ Մալտայի (Lombardo and Others v. Malta) գործով 2007 թվականի ապրիլի 24-ի վճիռը, դիմում no. 7333/06, § 55

⁶ Վիլլեմն ընդդեմ Ֆրանսիայի (Willem v. France) գործով 2009 թվականի հուլիսի 16-ի վճիռ, դիմում no. 10883/05, § 33

⁷ Տես, օրինակ, Կաստելլն ընդդեմ Իսպանիայի (Castells v. Spain) գործով 1992 թվականի ապրիլի 23-ի վճիռը, դիմում no. 11798/85, § 46, Էրբականն ընդդեմ Թուրքիայի (Erbakan v. Turkey) գործով 2006 թվականի հուլիսի 6-ի վճիռը, դիմում no. 59405/00, § 55

⁸ Տես, օրինակ, Վիլլեմն ընդդեմ Ֆրանսիայի (Willem v. France) գործով 2009 թվականի հուլիսի 16-ի վճիռը, դիմում no. 10883/05, § 33

⁹ Տես, օրինակ, Սանչեզն ընդդեմ Ֆրանսիայի (ՄՊ) (Sanchez v. France [GC]) գործով 2023 թվականի մայիսի 15-ի վճիռը, դիմում no. 45581/15, § 147

Քաղաքական բանավեճի շրջանակներում կատարված վիրավորանքների իրավաչափությունը գնահատելիս Եվրոպական դատարանը հատկապես կարևորել է այն հանգամանքը՝ արդյոք կատարված վիրավորանքները ունեցել են փաստական հենք: Մի շարք գործերով¹⁰ Եվրոպական դատարանն արձանագրել է, որ թեև դիմողի արտահայտությունները վիճահարույց են, սակայն դրանք չեն կարող համարվել անհիմն անձնական հարձակում (gratuitous personal attack), քանի որ դրանց հեղինակը հիմնվում է օբյեկտիվ բացատրության վրա: Եվրոպական դատարանն ընդգծել է, որ առանց փաստական հենքի նման արտահայտությունները կարող էին ավելորդ համարվել:¹¹

(...)»:

Հանձնաժողովն ամբողջ վերոգրյալի հաշվառմամբ արձանագրում է, որ Ճեպագրույցի շրջանակում լրագրողի հարցին ի պատասխան Վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի կատարած՝ «Քաղաքացիական պայմանագիրը» ստացել ա 100%-ով օրգանիկ քվե, են մյուս ուժերը ստացել են 100%-ով ընտրակաշառքով քվե» արտահայտությունը, թեև, կրել է չափազանցության¹² որոշակի աստիճան, այդուհանդերձ, այն նկարագրում է նախընտրական շրջանում ընտրական հնարավոր իրավախախտումների նկատմամբ վարչապետի վերաբերմունքը, որն ինչպես գնահատվել էր Հանձնաժողովի N 17/2026/Վ/Վ որոշմամբ, ունեցել է որոշակի փաստական հենք:

Հանձնաժողովի գնահատմամբ, Ն.Փաշինյանի կատարած պնդումները չեն ունեցել առերևույթ վիրավորելու նպատակ, այլ ուղղված են եղել ընտրությունների ընթացքում իրավախախտումների վերաբերյալ գնահատողական դատողություններ կատարելուն, ընդդիմադիր քաղաքական ուժերի, Ն.Փաշինյանի գնահատմամբ, ոչ իրավաչափ վարքագիծը քննադատելուն:

Վերոգրյալից ելնելով՝ Հանձնաժողովը գտնում է, որ Դիմումով նկարագրված՝ Ն.Փաշինյանի վարքագիծը չի պարունակում վարքագծի կանոնների առերևույթ խախտման հատկանիշներ:

¹⁰ Տես, օրինակ, Լոպես Գոմես դա Սիլվան ընդդեմ Պորտուգալիայի (Lopes Gomes da Silva v. Portugal) գործով 2000 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճիռ, դիմում no. 37698/97, § 34, Օբերշլիկն ընդդեմ Ավստրիայի (Oberschlick v. Austria (No. 2)) գործով 1997 թվականի հուլիսի 1-ի վճիռը, դիմում no. 20834/92, §§ 32-33

¹¹ Շարսախը և Նյուզ Ֆերլագսգեզելշաֆթն ընդդեմ Ավստրիայի (Scharsach and News Verlagsgesellschaft v. Austria) գործով 2003 թվականի նոյեմբերի 13-ի վճիռ, դիմում no. 39394/98, § 44

¹² Չափազանցություն՝ 1. Չափազանցված դատողություն՝ կարծիք՝ պատկերացում ևն, 2. ոճաբանական հնարանք, որով առարկան՝ երևույթը ևս ներկայացվում է չափազանցված ձևով (հիպերբոլա), 3. չափազանցելը, չափազանցվելը: (Արդի հայերենի բացատրական բառարան, Էդուարդ Աղայան, Երեւան, 1976, հատոր 2, էջ 1159)

Հաշվի առնելով վերոնշյալը և ղեկավարվելով «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով և 30-րդ հոդվածով՝ Հանձնաժողովը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սեմյոն Բաբայանի կողմից 2026 թվականի հուլիսի 14-ին ներկայացված դիմումների հիման վրա վարույթի հարուցումը մերժել:
2. Սույն որոշումը եռօրյա ժամկետում ուղարկել Սեմյոն Բաբայանին:

**ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐՈՂ՝**

ՄԱՐԻԱՄ ԳԱԼՍՅԱՆ